

Zasady kompozycji w fotografii oczami naukowca próba wyjaśnienia tajemnicy dobrego zdjęcia.

Michał Chiliński

Kolegium MISMaP Uniwersytet Warszawski

25 kwietnia 2009

- Kompozycja - układ elementów tworzących dzieło, zestawionych, uporządkowanych w sposób dający poczucie harmonii.
  - Harmonia - boginni ładu, symetrii, porządku i zgodności lub po prostu odczuwanie owych wartości
- Fotografia - (gr. photos - światło + grapho - piszę) utrwalanie obrazów przy pomocy światła (promieniowania elektromagnetycznego)

- Kompozycja - układ elementów tworzących dzieło, zestawionych, uporządkowanych w sposób dający poczucie harmonii.
  - Harmonia - boginni ładu, symetrii, porządku i zgodności lub po prostu odczuwanie owych wartości
- Fotografia - (gr. photos - światło + grapho - piszę) utrwalanie obrazów przy pomocy światła (promieniowania elektromagnetycznego)

- Kompozycja - układ elementów tworzących dzieło, zestawionych, uporządkowanych w sposób dający poczucie harmonii.
  - Harmonia - boginni ładu, symetrii, porządku i zgodności lub po prostu odczuwanie owych wartości
- Fotografia - (gr. photos - światło + grapho - piszę) utrwalanie obrazów przy pomocy światła (promieniowania elektromagnetycznego)

Dynamiczny rozwój

- Nicephore Niepce wykonuje pierwszą trwałą fotografię w roku *1825*
- W *1839* Louis Jacques M. N. P. Daguerre wykonuje pierwsze zdjęcie człowiekowi - Dagerotypia
- George Eastman w *1884* roku opracowuje błonę fotograficzną zamiast płyt fotograficznych
- Rok *1913* przynosi nam pierwszy małoobrazkowy aparat fotograficzny - Leicę.
- Pierwsza fotografia cyfrowa została wykonana przez inżynierów Eastman Kodak w *1975* roku

Dynamiczny rozwój

- Nicephore Niepce wykonuje pierwszą trwałą fotografię w roku *1825*
- W *1839* Louis Jacques M. N. P. Daguerre wykonuje pierwsze zdjęcie człowiekowi - Dagerotypia
- George Eastman w *1884* roku opracowuje błonę fotograficzną zamiast płyt fotograficznych
- Rok *1913* przynosi nam pierwszy małoobrazkowy aparat fotograficzny - Leicę.
- Pierwsza fotografia cyfrowa została wykonana przez inżynierów Eastman Kodak w *1975* roku

Dynamiczny rozwój

- Nicephore Niepce wykonuje pierwszą trwałą fotografię w roku 1825
- W 1839 Louis Jacques M. N. P. Daguerre wykonuje pierwsze zdjęcie człowiekowi - Dagerotypia
- George Eastman w 1884 roku opracowuje błonę fotograficzną zamiast płyt fotograficznych
- Rok 1913 przynosi nam pierwszy małowymiarowy aparat fotograficzny - Leicę.
- Pierwsza fotografia cyfrowa została wykonana przez inżynierów Eastman Kodak w 1975 roku

Dynamiczny rozwój

- Nicephore Niepce wykonuje pierwszą trwałą fotografię w roku 1825
- W 1839 Louis Jacques M. N. P. Daguerre wykonuje pierwsze zdjęcie człowiekowi - Dagerotypia
- George Eastman w 1884 roku opracowuje błonę fotograficzną zamiast płyt fotograficznych
- Rok 1913 przynosi nam pierwszy małowymiarowy aparat fotograficzny - Leicę.
- Pierwsza fotografia cyfrowa została wykonana przez inżynierów Eastman Kodak w 1975 roku

Dynamiczny rozwój

- Nicephore Niepce wykonuje pierwszą trwałą fotografię w roku *1825*
- W *1839* Louis Jacques M. N. P. Daguerre wykonuje pierwsze zdjęcie człowiekowi - Dagerotypia
- George Eastman w *1884* roku opracowuje błonę fotograficzną zamiast płyt fotograficznych
- Rok *1913* przynosi nam pierwszy małowobrazkowy aparat fotograficzny - Leicę.
- Pierwsza fotografia cyfrowa została wykonana przez inżynierów Eastman Kodak w *1975* roku

Co roku sprzedawane są ogromne ilości nowych aparatów fotograficznych

W Polsce w roku 2007 sprzedano $1,25 \cdot 10^6$ aparatów cyfrowych
Tylko w 4 kwartale 2007 w USA sprzedano $1,6 \cdot 10^7$ nowych urządzeń.

Co roku powstają miliardy nowych zdjęć ...

Ziemia

Powierzchnia - 510 072 000 km^2

Powierzchnia zdjęcia 10x15 - 0.0000000150 km^2

Liczba zdjęć potrzebnych do pokrycia Ziemi - 34004800000000000

Historia patrzenia

Od samego początku swojego istnienia człowiek charakteryzował się zdolnością do bacznej obserwacji świata.

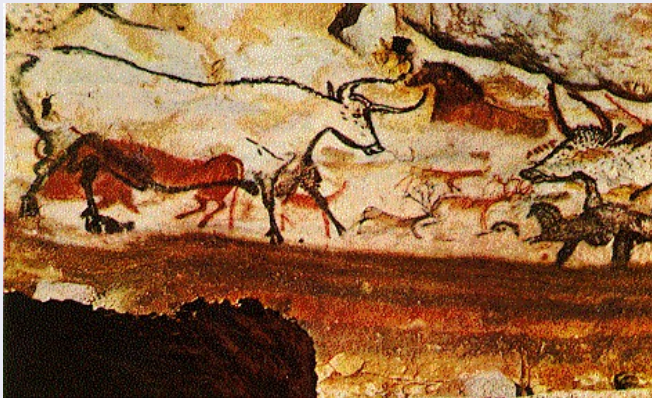
Z czasem nauczył się także utrwalać to co widział.

Jaskinia Lascaux - 15000:10000 lat temu

Historia patrzenia

Od samego początku swojego istnienia człowiek charakteryzował się zdolnością do bacznego obserwowawania świata.

Z czasem nauczył się także utrwalać to co widział.

Jaskinia Lascaux - 15000:10000 lat temu

Wraz z rozwojem cywilizacji ludzie zaczęli szukać odpowiedzi na pytanie:

Jak tworzyć, aby dzieło podobało się odbiorcom ?

Starożytni Grecy zauważyli, że można sformułować zasady, wedle których tworząc łatwiej jest osiągnąć pożądany efekt.

W Starożytności słowo *sztuka* oznaczało umiejętność postępowania zgodnie ze ściśle określonymi regułami prowadzącymi do powstania pożądanego dzieła.

Sztuką było rzeźbiarstwo, garncarstwo, malarstwo, czy też architektura.

Sztuka antyku

- Przez wieki Grecy rozwijali swoje podejście do sztuki
- Zaczęto próbować syntetycznie opisywać świat
- Poszukiwano idealnego dzieła, idealnych reguł
- Pitagoras wprowadził *złoty podział odcinka*

Sztuka antyku

- Przez wieki Grecy rozwijali swoje podejście do sztuki
- Zaczęto próbować syntetycznie opisywać świat
- Poszukiwano idealnego dzieła, idealnych reguł
- Pitagoras wprowadził *złoty podział odcinka*

Sztuka antyku

- Przez wieki Grecy rozwijali swoje podejście do sztuki
- Zaczęto próbować syntetycznie opisywać świat
- Poszukiwano idealnego dzieła, idealnych reguł
- Pitagoras wprowadził *złoty podział odcinka*

Sztuka antyku

- Przez wieki Grecy rozwijali swoje podejście do sztuki
- Zaczęto próbować syntetycznie opisywać świat
- Poszukiwano idealnego dzieła, idealnych reguł
- Pitagoras wprowadził *złoty podział odcinka*

W średniowieczu ludzie myśleli jak przeżyć oraz jak zostać zbawionym.

Podstawowa średniowieczna zasada

- Obrazy święte - kadr pionowy
- Obrazy świeckie - kadr poziomy

W średniowieczu ludzie myśleli jak przeżyć oraz jak zostać zbawionym.

Podstawowa średniowieczna zasada

- Obrazy święte - kadr pionowy
- Obrazy świeckie - kadr poziomy

W średniowieczu ludzie myśleli jak przeżyć oraz jak zostać zbawionym.

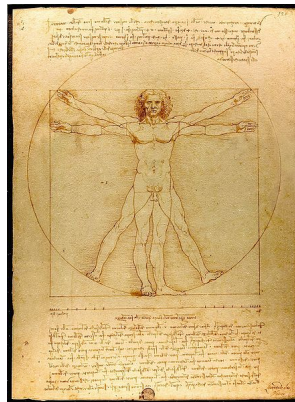
Podstawowa średniowieczna zasada

- Obrazy święte - kadr pionowy
- Obrazy świeckie - kadr poziomy

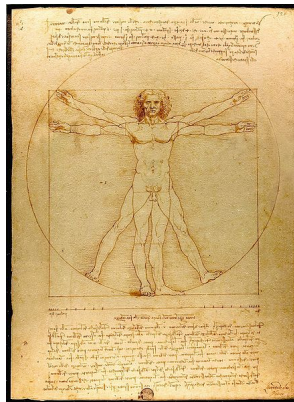
Wraz z nadejściem renesansu ludzie znowu zaczęli intensywnie myśleć i rozwijać naukę

- Artyści rozszerzyli krąg swoich zainteresowań
- Rozwinęły się techniki tworzenia
- Artyści zaczęli dogłębnie analizować odtwarzany świat
- Odtworzone zostają dawne reguły i na nowo trafiają do zasad tworzenia

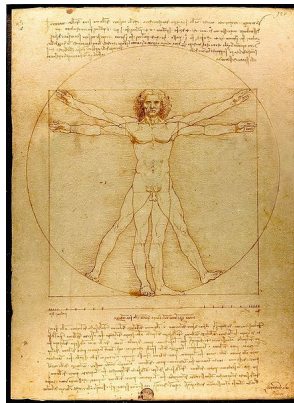
Wraz z nadejściem renesansu ludzie znowu zaczęli intensywnie myśleć i rozwijać naukę

- Artyści rozszerzyli krąg swoich zainteresowań
- Rozwinęły się techniki tworzenia
- Artyści zaczęli dogłębnie analizować odtwarzany świat
- Odtworzone zostają dawne reguły i na nowo trafiają do zasad tworzenia

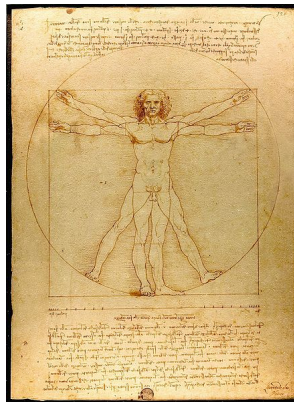
Wraz z nadejściem renesansu ludzie znowu zaczęli intensywnie myśleć i rozwijać naukę

- Artyści rozszerzyli krąg swoich zainteresowań
- Rozwinęły się techniki tworzenia
- Artyści zaczęli dogłębnie analizować odtwarzany świat
- Odtworzone zostają dawne reguły i na nowo trafiają do zasad tworzenia

Wraz z nadejściem renesansu ludzie znowu zaczęli intensywnie myśleć i rozwijać naukę

- Artyści rozszerzyli krąg swoich zainteresowań
- Rozwinęły się techniki tworzenia
- Artyści zaczęli dogłębnie analizować odtwarzany świat
- Odtworzone zostają dawne reguły i na nowo trafiają do zasad tworzenia

Od czasów Leonarda da Vinci do dzisiaj twórcy sztuk wizualnych stosują wiele reguł kompozycji.

Ludzi od wieków interesowało poznanie reguł.

Skoro już znamy reguły, przyszedł czas na kolejne pytanie:

DLACZEGO zasady są takie, a nie inne?

Różnicowanie dzieł opartych i nie opartych o zasady kompozycji odbywa się nieświadomie i nie ma podłoża racjonalnego

Przyjrzyjmy się dokładniej trzem zasadom

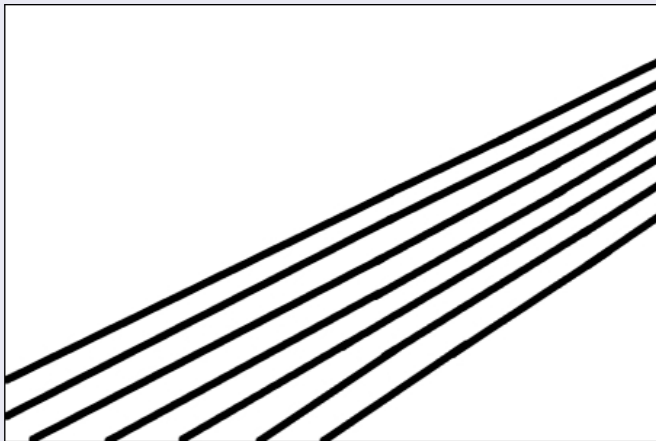
- Zasada przekątnej
- Rytm
- Złoty podział odcinka / Mocne punkty obrazu

Przekątna

Jedna z najprostszych zasad

Kompozycja po przekątnej zakłada, że linie lub plamy, znajdujące się na obrazie, będą go przecinały nierównoległe.

Przekątna w praktyce

Przekątna

Jedna z najprostszych zasad

Kompozycja po przekątnej zakłada, że linie lub plamy, znajdujące się na obrazie, będą go przecinały nierównoległe.

Przekątna w praktyce

Przekątna

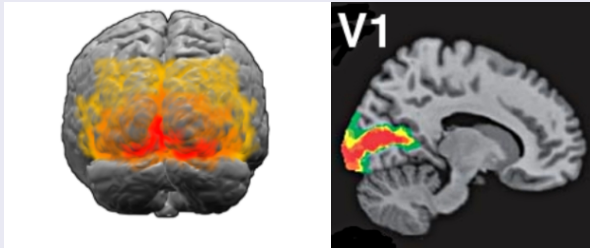
Jedna z najprostszych zasad

Kompozycja po przekątnej zakłada, że linie lub plamy, znajdujące się na obrazie, będą go przecinały nierównoległe.

Przekątna w praktyce

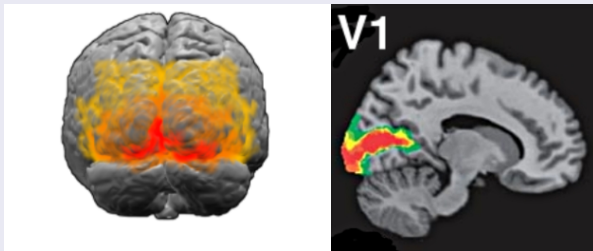

Pierwszorzędowa kora wzrokowa

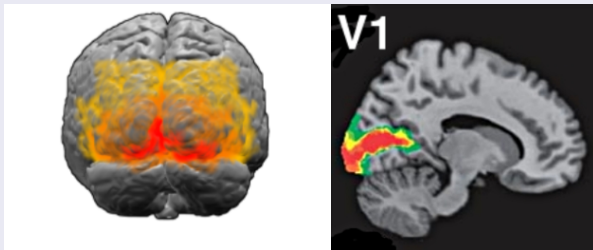
- Komórki proste występują jedynie w korze V1 oraz mają określone strefy pobudzeniowe i hamulcowe
- Większość komórek prostych ma pole recepcyjne zorientowane poziomo lub pionowo

Pierwszorzędowa kora wzrokowa

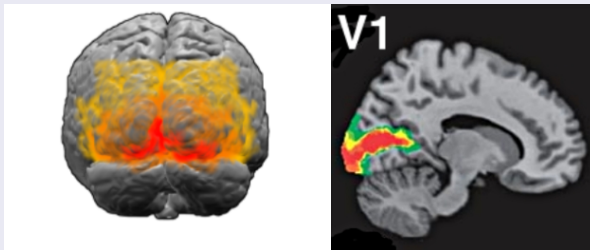
- Otoczenie człowieka w największej części składa się z obiektów poziomych i pionowych
- Przekątna pobudza mniej komórek, ale za to przyciąga uwagę, ze względu na odchylenie od pionu.
- Przekątne wprowadzają dynamikę w obraz, często powodując wrażenie ruchu.

Pierwszorzędowa kora wzrokowa

- Otoczenie człowieka w największej części składa się z obiektów poziomych i pionowych
- Przekątna pobudza mniej komórek, ale za to przyciąga uwagę, ze względu na odchylenie od pionu.
- Przekątne wprowadzają dynamikę w obraz, często powodując wrażenie ruchu.

Pierwszorzędowa kora wzrokowa

- Otoczenie człowieka w największej części składa się z obiektów poziomych i pionowych
- Przekątna pobudza mniej komórek, ale za to przyciąga uwagę, ze względu na odchylenie od pionu.
- Przekątne wprowadzają dynamikę w obraz, często powodując wrażenie ruchu.

Rytm na zdjęciu oznacza regularnie powtarzające się motywy kształtów, linii lub plam

Prosty przykład miejskiego rytmu

Rytm na zdjęciu oznacza regularnie powtarzające się motywy kształtów, linii lub plam

Prosty przykład miejskiego rytmu

- W pierwszorzędowej korze wzrokowej V1 występują także komórki złożone.
- Komórki złożone nie posiadają stef hamulcowych i pobudzeniowych
- Neurony silnie reagujące na pojedynczą linię reagują silniej na prążki o sinusoidalnym przebiegu jasności
- Różne neurony są wyspecjalizowane w różnych częstotliwościach oraz kierunkach przebiegu zmienności.
- Składając fale wzmacniamy pobudzenie i czynimy obraz “atrakcyjniejszym”

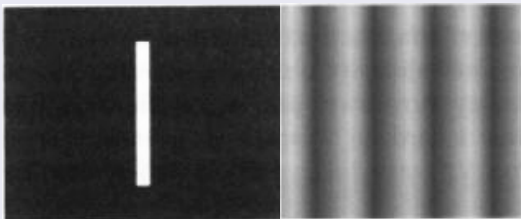
- W pierwszorzędowej korze wzrokowej V1 występują także komórki złożone.
- Komórki złożone nie posiadają stef hamulcowych i pobudzeniowych
- Neurony silnie reagujące na pojedynczą linię reagują silniej na prążki o sinusoidalnym przebiegu jasności
- Różne neurony są wyspecjalizowane w różnych częstotliwościach oraz kierunkach przebiegu zmienności.
- Składając fale wzmacniamy pobudzenie i czynimy obraz “atrakcyjniejszym”

- W pierwszorzędowej korze wzrokowej V1 występują także komórki złożone.
- Komórki złożone nie posiadają stef hamulcowych i pobudzeniowych
- Neurony silnie reagujące na pojedynczą linię reagują silniej na prążki o sinusoidalnym przebiegu jasności
- Różne neurony są wyspecjalizowane w różnych częstotliwościach oraz kierunkach przebiegu zmienności.
- Składając fale wzmacniamy pobudzenie i czynimy obraz “atrakcyjniejszym”

- W pierwszorzędowej korze wzrokowej V1 występują także komórki złożone.
- Komórki złożone nie posiadają stef hamulcowych i pobudzeniowych
- Neurony silnie reagujące na pojedynczą linię reagują silniej na prążki o sinusoidalnym przebiegu jasności
- Różne neurony są wyspecjalizowane w różnych częstotliwościach oraz kierunkach przebiegu zmienności.
- Składając fale wzmacniamy pobudzenie i czynimy obraz “atrakcyjniejszym”

- Składając fale wzmacniamy pobudzenie i czynimy obraz “atrakcyjniejszym”

Sinusoidalnie zmieniająca się jasność

Pitagoras

572 p.n.e. - 497 p.n.e.

“Odkrycie Złotego Podziału odcinka”

Liczba Phi

Liczba złotego podziału odcinka

≈ 1.618033989

Wedle złotej proporcji

Odcinek jest podzielony zgodnie ze złotym podziałem, gdy jego większa część podzielona przez mniejszą, daje ten sam stosunek co podzielenie całości przez część większą.

Φ ϕ

Pitagoras

572 p.n.e. - 497 p.n.e.

“Odkrycie Złotego Podziału odcinka”

Liczba Phi

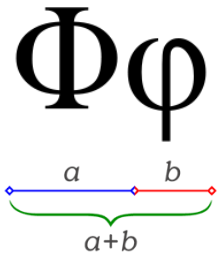
Liczba złotego podziału odcinka

≈ 1.618033989

Wedle złotej proporcji

Odcinek jest podzielony zgodnie ze złotym podziałem, gdy jego większa część podzielona przez mniejszą, daje ten sam stosunek co podzielenie całości przez część większą.

Złoty podział odcinka

Pitagoras

572 p.n.e. - 497 p.n.e.

“Odkrycie Złotego Podziału odcinka”

Liczba Phi

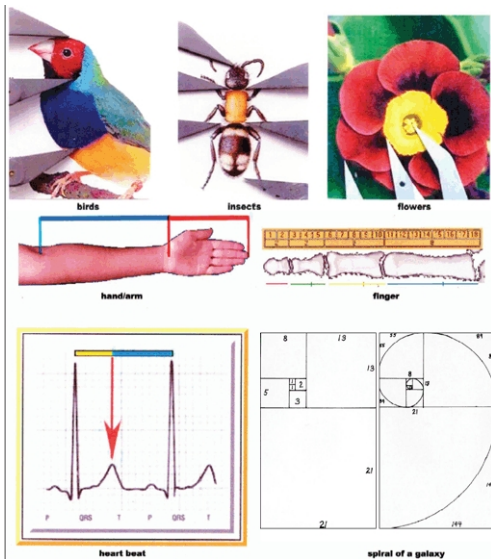
Liczba złotego podziału odcinka

≈ 1.618033989

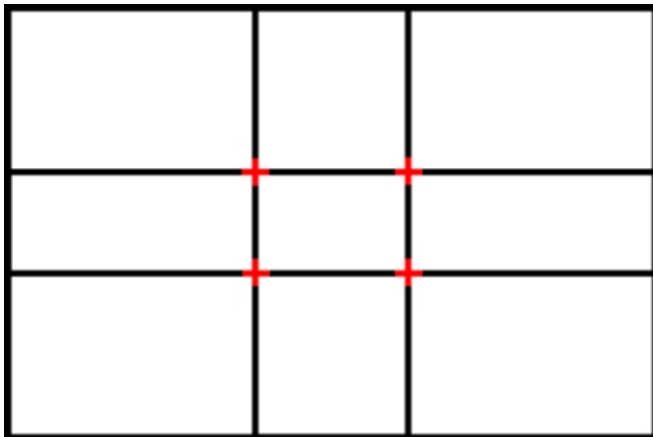
Wedle złotej proporcji

Odcinek jest podzielony zgodnie ze złotym podziałem, gdy jego większa część podzielona przez mniejszą, daje ten sam stosunek co podzielenie całości przez część większą.

Złoty podział w naturze

Mocne punkty obrazu

Mocne punkty obrazu

Mocne punkty obrazu

Mechanizm złotego podziału

- Wyczuwanie elementów złotego podziału odcinka wiąże z dalszymi obszarami analizy wzrokowej.

Złota maska

Dolna kora skroniowa

Zakręt wrzecionowaty

Mechanizm złotego podziału

- Wyczuwanie elementów złotego podziału odcinka wiąże z dalszymi obszarami analizy wzrokowej.

Złota maska

Dolna kora skroniowa

Zakręt wrzecionowaty

Mechanizm złotego podziału

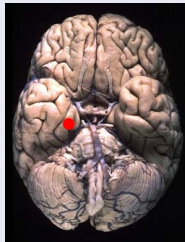
- Wyczuwanie elementów złotego podziału odcinka wiąże z dalszymi obszarami analizy wzrokowej.

Złota maska

Dolna kora skroniowa

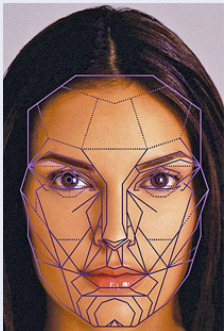
Zakręt wrzecionowaty

Mechanizm złotego podziału

- Wyczuwanie elementów złotego podziału odcinka wiąże z dalszymi obszarami analizy wzrokowej.

Złota maska

Dolna kora skroniowa

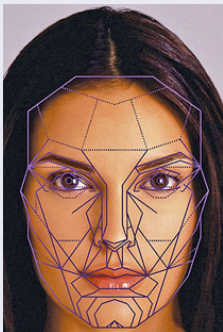
Zakręt wrzecionowaty

Mechanizm złotego podziału

- Wyczuwanie elementów złotego podziału odcinka wiąże z dalszymi obszarami analizy wzrokowej.

Złota maska

Agnozje

- Agnozja wzrokowa - odczuwanie złotego podziału
- Prosopagnozja - brak odczuwania złotego podziału

Zakręt wrzecionowaty

Podsumujmy

- Zasada przekątnej ma swoje podłoże w ułożeniu pól recepcyjnych, w pierwszorzędowej korze wzrokowej
- Rytm wykorzystuje zjawisko silniejszego oddziaływania sinusoidalnej zmienności od prostych prążków
- Zasada złotego podziału bazuje na ewolucyjnie wykształconym mechanizmie rozpoznawania organizmów żywych

Podsumujmy

- Zasada przekątnej ma swoje podłoże w ułożeniu pól recepcyjnych, w pierwszorzędowej korze wzrokowej
- Rytm wykorzystuje zjawisko silniejszego oddziaływania sinusoidalnej zmienności od prostych prążków
- Zasada złotego podziału bazuje na ewolucyjnie wykształconym mechanizmie rozpoznawania organizmów żywych

Podsumujmy

- Zasada przekątnej ma swoje podłoże w ułożeniu pól recepcyjnych, w pierwszorzędowej korze wzrokowej
- Rytm wykorzystuje zjawisko silniejszego oddziaływania sinusoidalnej zmienności od prostych prążków
- Zasada złotego podziału bazuje na ewolucyjnie wykształconym mechanizmie rozpoznawania organizmów żywych

Podsumujmy

- Zasada przekątnej ma swoje podłoże w ułożeniu pól recepcyjnych, w pierwszorzędowej korze wzrokowej
- Rytm wykorzystuje zjawisko silniejszego oddziaływania sinusoidalnej zmienności od prostych prążków
- Zasada złotego podziału bazuje na ewolucyjnie wykształconym mechanizmie rozpoznawania organizmów żywych

Biologia podstawą odczuć estetycznych

Pomimo iż artyści od wieków poznają i rozwijają zasady kompozycji obrazu, w większości przypadków nasze odczucia estetyczne nie są objawem wysokiem kultury, a jedynie sprawnej pracy mózgu, która od tysiącleci pozwala nam przeżyć w otaczającym nas świecie.

- 1 Arthur W. Toga, Paul M. Thompson, 2006. Towards multimodal atlases of the human brain. Nature Reviews Neuroscience 7, 952-966
- 2 David M. Coppola, Leonard E. White, David Fitzpatrick, 1998. Unequal representation of cardinal and oblique contours in ferret visual cortex. PNAS vol. 95 no. 5 2621-2623
- 3 R.L. DeValois, D.G. Albrecht and L.G. Thorell, 1982. Spatial frequency selectivity of cells in macaque visual cortex. Vision Res, 22:545-559
- 4 J. Richards, 2005. The facial proportions of beautiful people. Majorityrights 3.VI.2005
- 5 James W. Kalat. Biologiczne podstawy psychologii. Wydawnictwo Naukowe PWN 2006 Warszawa
- 6 Marek Kordos. Wykłady z historii matematyki. Wydawnictwo Script 2006 Warszawa
- 7 Andrzej Mroczek. Książka o fotografowaniu . Koroprint-elew & Mroczek sc 2002 Warszawa